

Yeryuvarı ve İnsan

Yer bilimciliğimizin çeşitli sorunları son yıllarda artan bir yoğunlukla tartışılıyor. Ülkemizdeki üretim ilişkileri sisteminin içine düştüğü bunalımla bağlantılı olarak ortaya çıkan bu sorunların kimilerine çözüm denemeleri ortaya sürülüyor ve bazıları yaşama geçiyor.

Bu arada üniversitelerimizdeki yer bilimciliğimiz de ya gelişen kimi olaylar ya da genel sorunlar çerçevesinde tartışma gündemine girdi, girecek de. Yasallaşması söz konusu olan yeni Üniversiteler Yasa Tasarısı çevresinde açılan tartışmaya henüz yer bilimciliğimiz açısından katkıda bulunulmadı. Önümüzdeki dönemde bu şansın kullanılması, yeni yasanın yer bilimci üniversitelerimizin sorunlarını bünyütmeyecek, olabilirse bazı çözümler deneyecek bir biçim olarak yasallaşmasının zorlanması gerek. Üniversitelerimizdeki yer bilimcilik iki yönden önemli görülüyor; bir, tüm yer bilimcilerimizin yaşama hazırlandıkları, biçimlendikleri yer olması açısından; iki, azımsanmayacak sayıda bir yer bilimci topluluğunun bilimsel bilgi ürettikleri yerler olması açısından.

Temel sorunların dışı vurumu, yıllarca ünvan birliğinin sağlanamayışı (lisans, yüksek lisans, mühendislik, yüksek mühendislik vb), yer bilimci eğiten birimlerin farklı yapılarda çalışması (Bölüm ya da kürsü; Yer bilimleri Fakültesi ya da başka fakültelerin asbirimi; özerk ya da değil vb.), tüm birimlerin eğitim programlarının birbirinden farklı oluşu vb biçiminde oldu. Bu sorunların kimi varlığını sürdürüyor kimi de bugünlerde başka biçimlere büründü. Bunlara yeni sorunlar ve pekçok yeni soruna kaynaklık edecek eğilimler eklendi.

Üniversite çevresinde yürütülecek bilimsel araştırma ile kârlı iş niteliğindeki arama çalışmaları arasındaki ayrımı belirsizleştirecek nitelikte eğilimler boyveriyor.

Tüm bu çözümsüzlüklerin ve yeni sorunların temelinde mutiaka yapısal bazı nedenler yatıyor. Bu nedenler iyi çözümlenebilir ve bunlara doğru çözümler önerilebilirse bu tıkanıklıklar aşılıp bir sıçramaya ulaşılabilir.

Bugün yaygın olan biçimiyle Yer bilimleri Fakültelerinin karar organı Yönetim Kurulları. Belli bir akademik düzeye erişmiş olanların katılabildikleri ve kendi içinde demokratik kurullarla çalışan bu kurulların çevresinde geçişmenin hertürülsü, hesaplaşmaların, pazarlıkların, alışverişlerin herçeşidi, gelmeleme, engelleme, küçük manevralar, geleceğe yönelik yatırımlar, ödünler, sıkıştırmalar, bağlaşıklıklar, gecici ya da süregen düşmanlıklardan başka bir şey seçilmiyor. Aynı olgular tezlerin kabul ya da yadsınmasına yetkili yargı kurullarında da olduğu gibi izleniyor. Kabul edilen ya da yadsınan bir tek tez yok ki hemen ardından kimi mütevazı kimi ise, az da olsa yüz kızartıcı, söylentiler çıkmasın. Hemen tüm bu Bizans yaşantılarına ussal açıklamalar da getiriliyor.

Neden?

Bazılarının dediği gibi bunun nedeni özerklik mi? Demokratik işleyişin doğal ve katlanılması gereken (bir gün mutlaka silinecek) sonuçları mı bunlar?

Kimlerinin dediği gibi bilim herkese açık olan ama herkesin giremeyeceği bir aristokrasi de, ona özgü tatlı bir karmaşa mı bu? Yoksa üniversitelerin içinde bulunduğu kısıtlı demokrasi mi bunun nedeni? Eğitim programlarının hazırlanması, öğretim üye ve görevlilerinin bu program içinde görevlendirilmesi, amaçları yeni üye ve görevlilerin seçimi ve kabulü, üyelerin yapacakları geziler, kullanacakları fonlar, üstlenecekleri projeler ve verilecek görevlerin belirlenmesi, çeşitli yönetmeliklerin hazırlanması ve kabulü ve daha birçok yaşamsal konuda kararların oluşturulması sürecinde kimler etkin olacak? Sınırlı sayıda ve belli bir akademik düzeye eriştikleri için seçkin sayılan kişiler mi? Bugüne değin bu seçkinlik varsayımı iyi bir sınav verdi mi? Yoksa artık üniversitelerde oluşturulacak tüm kararlara ilgili herkesin katılmasını sağlayabilecek yeni yapıların mi aranması gerekir? Toplumun değişik kesimlerinde bu düzeyde bir demokratikleşmenin savaşını yaparken üniversite de kendi içinde bunun yöntemlerini mi araştırmalı?

Kanımdızca bu soruların tartışılması gerekli. Üniversitenin içinde olsun dışında olsun bu konuda görüş üretebilecek herkes tartışmalı bu soruların yanıtını. Çünkü üniversitelerde olanlar hepimizin uğraşısını etkiliyor.

Sanırım bu tartışma için en elverişli ortam "Yeryuvarı ve İnsan". Dergiye bu konuda gelecek kişisel olmayan ve tarafsız bir gözle kaleme alınacak olan eleştiri, öneri ve deneme yazıları yayımlandığında soruna en doğru ve en demokratik çözümleri önerme olanağına kavuşabiliriz.

Bu konuda kaleme sarılma sorumluluğunu boşlamayalım.